

Over de basis van het geluk

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Augustinus waarin hij aangeeft dat we vaak op de verkeerde manier zoeken naar geluk. Werkelijk geluk en vrede is te vinden in het doen van het goede, niet in materiele zaken en gezondheid.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2010) Over de basis van het geluk. In: Aan de slag met Augustinus, Bronnen van inspiratie - deel 2 (pp. 117-120) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hart
Plaatsingsdatum	2010
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Geluk, (on)bezorgd zijn

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevenden*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 31 Over de basis van het geluk

Wie kent niet het verlangen naar geluk en vrede? Mensen zoeken onafgebroken naar geluk in deze wereld. Iedereen heeft verlangens en wensen en probeert daar, som op een koortsachtige manier, aan te werken.

Augustinus geeft in onderstaande tekst aan dat dit zoeken naar geluk vaak op de verkeerde manier gezocht wordt. Mensen willen materieel geluk en gezondheid, maar werkelijk geluk is te vinden in het doen van het goede. Deze aansporing om het goede te doen is meer dan moralisme, het gebeurt op grond van Gods bevel. Hij eindigt deze preek met een prachtige samenvatting: "Keer u af van het kwade en doe het goede. Daarna mag u onbezorgd uitzien naar het leven en gelukkige dagen. Zoek de vrede, jaag die na. Dan kunt u met opgeheven hoofd tot de Heer zeggen: "Ik heb gedaan wat u gebod, doet U nu wat U hebt beloofd."

Over de basis van het geluk

Welnu, keer u af van het kwaad: dat is de zelfbeheersing, dat zijn de omgorde lendenen. Doe het goede: dat is de gerechtigheid, dat zijn de brandende lampen. Zoek vrede en jaag die na: dat is de verwachting van de komende tijd. Daarom moet u zich gedragen als mensen die hun heer opwachten wanneer hij thuiskomt van de bruiloft.

Als ons zulke geboden en beloften gegeven zijn, waarom zoeken wij dan gelukkige dagen op aarde, waar ze niet te vinden zijn? Toch bent u er naar op zoek, bij ziekte of andere problemen. En daaraan ontbreekt het nooit in deze wereld. Want ooit loopt het leven ten einde en de oude dag brengt veel klachten en weinig vreugde met zich mee. Bij alle ellende waardoor de mensen steeds worden geteisterd, zoeken zij alleen maar gelukkige dagen. Zij willen een lang leven, dat zij hier op aarde niet kunnen hebben. Zelfs een lang mensenleven is in vergelijking met de totale duur van de hele wereld kort: alsof één druppel water vergeleken wordt met de hele zee. Wat stelt een mensenleven nu helemaal voor, zelfs een zogenaamd lang leven? Ze noemen zo'n leven lang, maar in deze wereld is het kort. En zoals ik al zei, het zuchten en steunen houdt nooit op, al word je stokoud.

Dit alles hier is kort en vluchtig, maar wat sloven de mensen zich uit! Wat een inzet, wat een zorg, wat een toewijding! Wat een inspan-

ning en moeite om te proberen hier op aarde lang te leven en oud te worden! En wat is lang leven nu anders dan hollen naar het einde? U hebt de dag van gisteren gehad, u wilt ook die van morgen hebben. Maar als ook die van morgen voorbij is, bent u hem kwijt. U verlangt vurig dat het dag wordt, maar zo komt het eindpunt dichterbij waar u juist niet terecht wilt komen. U hebt iets te vieren met uw vrienden. Dan hoort u van mensen die het beste met u voor hebben: "Nog vele jaren!" En u wilt dat die wens in vervulling gaat. Waarom? Wilt u dat er jaar op jaar blijft volgen en er nooit een eind aan komt? Uw verlangens zijn tegenstrijdig: u wilt wel onderweg zijn maar niet aankomen. Maar zoals gezegd, wanneer de mensen al zoveel moeite doen en hopen hun dood uit te stellen door zich dagelijks enorm en onophoudelijk in te spannen, hoeveel moeite moeten zij dan doen om nooit te sterven? Daar wil niemand over nadenken. Elke dag is men op zoek naar gelukkige dagen in deze wereld, waar ze niet te vinden zijn. Maar niemand wil zo leven dat hij daar terechtkomt waar ze wél te vinden zijn. Daarom houdt die schrifttekst ons een vermaning voor: "Is er iemand die het leven bemint en gelukkige dagen wil genieten?" De Schrift stelde de vraag alsof zij benieuwd was naar het antwoord, wel wetend dat alle mensen willen leven en verlangen naar gelukkige dagen. De vraag strookte met het verlangen van de mensen, want iedereen zou van ganser harte antwoorden: "Ja, ik!" Daarom stelde zij de vraag aldus: "Is er iemand die het leven bemint en gelukkige dagen wil genieten?" En zo vergaat het u nu ook, nu ik tot u spreek. U hoorde mij tegen u zeggen: "Is er iemand die het leven bemint en gelukkige dagen wil genieten?" En op dat moment hebt u in uw hart geantwoord: "Ja, ik!" Trouwens, ook ik, die u toespreek, bemint het leven en wil gelukkige dagen genieten. Wat u verlangt, verlang ik ook. Stel nu eens, dat we allemaal goud nodig hadden en ik het samen met u zou willen vinden. Als het ergens op uw land lag, op een plek waar u de baas bent en ik zag u zoeken naar dat goud en zou vragen: "Wat zoekt u?" zou u antwoorden: "Goud!" Dan zou ik tegen u zeggen: "U zoekt goud en ik zoek goud. Wat u zoekt, zoek ik ook. Maar u zoekt niet waar we het zouden kunnen vinden. Luister dus naar mij, dan zeg ik u waar we het kunnen vinden. Ik pak het u niet af, ik wijs u de plek. Ja, laten we ons allemaal aansluiten bij degene die weet waar te vinden is wat wij zoeken."

Zo is het ook nu: u verlangt naar het leven en gelukkige dagen, maar ik kan niet tegen u zeggen: "U mag niet verlangen naar het leven en

gelukkige dagen!" Nee, ik zeg u: "U mag niet hier, in deze wereld, naar het leven en gelukkige dagen zoeken. Want die kunnen hier niet gelukkig zijn. Lijkt dit leven niet net op de dood? Alleen de dagen al snellen voorbij. De dag van vandaag heeft die van gisteren verjaagd, en die van morgen breekt aan om die van vandaag te verjagen. De dagen zelf staan niet stil, dus waarom zou u er dan bij stil willen staan? Uw verlangen, uw wil om te leven en gelukkige dagen te genieten, verbied ik u dus niet. Sterker nog, ik wakker het zelfs aan. Ga vooral door met zoeken naar het leven, naar gelukkige dagen. Maar zoek ze waar ze gevonden kunnen worden.

U wilt toch wel met mij luisteren naar het advies van degene die weet waar de gelukkige dagen zijn en waar het leven is? Luister niet naar mij, maar luister samen met mij. Er is namelijk iemand die ons zegt: "Kom, kinderen, luister naar mij." Laten wij snel samenkomen, onze plaats innemen, de oren spitsen en heel ons hart openstellen voor de Vader die zegt: "Kom, kinderen, luister naar Mij: ontzag voor de Heer zal ik u bijbrengen." En dan volgt wát Hij ons wil bijbrengen, wat het nut is van ontzag voor de Heer: "Is er iemand die het leven bemint en gelukkige dagen wil genieten?" Allemaal antwoorden we: "Ja, wij!" Laten we nu luisteren naar wat volgt: "Houd uw tong dan weg van het kwaad, houd uw lippen weg van de leugen."

Nú moet u zeggen: "Ja, ik!" Daarnet, toen ik vroeg: "Is er iemand die het leven bemint en gelukkige dagen wil genieten?" antwoordden wij allemaal: "Ja, ik!" Komaan, laat iemand mij nú antwoorden: "Ja, ik!" Houd dus uw tong weg van het kwaad en houd uw lippen weg van de leugen. Nú moet u "ja" zeggen. Of wilt u wel gelukkige dagen en wel leven, maar niet uw tong weghouden van het kwaad en uw lippen van de leugen? Voor het loon staat u vooraan, maar u bent te lui om te werken. Wie krijgt er eigenlijk loon zonder te werken? Ik mag hopen dat u bij u thuis in ieder geval de mensen die werken betaalt. Want ik weet zeker dat u de mensen die niet werken niet betaalt. Hoe ik daarbij kom? Wel, u bent niets schuldig aan iemand die niet werkt. Ook God stelde een beloning in het vooruitzicht. Weet u welke? Leven en gelukkige dagen. Leven willen wij allemaal en allemaal streven wij naar gelukkige dagen. God zal de beloning geven, die Hij beloofde. Weet u welke? Leven en gelukkige dagen. En wat zijn gelukkige dagen? Leven zonder einde, rust zonder inspanning.

Een grote beloning stelde Hij ons in het vooruitzicht. Laten wij bij zulke vooruitzichten eens goed kijken naar zijn geboden. Nu we een-

maal enthousiast zijn door die geweldige belofte en door het verlangen naar die beloning, moeten wij met al onze krachten zijn geboden gehoorzamen en onze schouders eronder zetten. Gebiedt Hij ons soms zware lasten te dragen? Moeten we soms graven of een steiger oprichten? Nee, Hij heeft u geen zware arbeid opgedragen, maar gebod u om het lichaamsdeel dat u het snelst kunt bewegen in bedwang te houden: "Houd uw tong weg van het kwaad." Een bouwwerk oprichten is geen zwaar werk, en uw tong bedwingen zou wel zwaar werk zijn? Houd uw tong weg van het kwaad. U mag niet liegen, niet lasteren, niet roddelen, geen meined plegen en niet vloeken. Houd uw tong weg van het kwaad.

Let eens op hoe boos u wordt als iemand kwaad spreekt over u. Zoals u boos wordt op een ander als hij kwaad over u spreekt, zo moet u boos worden op uzelf als u kwaad spreekt over een ander. Houd uw lippen weg van de leugen. Laat wat zich in uw hart bevindt, naar buiten komen. Laat het hart niet het ene verbergen en de tong het andere naar buiten brengen.

Keer u af van het kwade en doe het goede. Want hoe kan ik nu iemand aansporen om de naakten te kleden, als hij nog altijd de kleren van een ander wil stelen? Of wie zijn eigen medeburgers tiranniseert, hoe kan die een vreemdeling opnemen in zijn huis? Eerst het een, dan het ander: keer u af van het kwade, doe dan het goede. Omgord eerst uw lendenen, steek dan uw lampen aan. Daarna mag u onbezorgd uitzien naar het leven en gelukkige dagen. Zoek vrede, jaag die na. Dan kunt u met opgeheven hoofd tot de Heer zeggen: "Ik heb gedaan wat u gebod, doet U nu wat U hebt beloofd."

Vragen:

1. Wordt er in het onderwijs nog nagedacht over het zoeken naar vrede en geluk? Zijn er voorbeelden hoe zo'n gesprek verloopt?
2. Welke basis is volgens Augustinus nodig voor vrede en geluk in een gemeenschap (gezin, school, kerk)? Hoe realistisch is deze basis?
3. Augustinus roept op: "Keer u af van het kwade en doe het goede." Is dat praktisch te maken voor het werken met een groep?
4. Spreek met elkaar over de spreuk: "Zoals u boos wordt op een ander als hij kwaad over u spreekt, zo moet u boos worden op uzelf als u kwaad spreekt over een ander." Hoe werkt dit in de praktijk?
5. In de laatste zin staat: "Ik heb gedaan wat u gebod, doet U nu wat U hebt beloofd." Wat vind je van deze zin?